

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 208/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Szársoi, s. r. o., Štefánikova 8, Michalovce, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Szársoi, PhD., proti postupu a príkazu na prehliadku tela a obdobné úkony Okresného riaditeľstva Policajného zboru Michalovce, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia vyšetrovania ČVS: ORP-3/1-VYS-MI-2022 z 11. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 2. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a príkazom orgánu činného v trestnom konaní označenými v záhlaví tohto uznesenia. Ďalej v ústavnej sťažnosti ústavnému súdu navrhuje, aby označený príkaz orgánu činného v trestnom konaní zrušil a priznal tiež sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Michalovce, odbor kriminálnej polície, 1. oddelenie vyšetrovania vedie pod ČVS: ORP 3/1 VYS MI-2022 trestné stíhanie pre trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. f) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľ bol v rámci vedeného trestného stíhania 28. januára 2022 poučený podľa § 155 ods. 2 a 3 Trestného poriadku a vyzvaný, aby poskytol

vzorku sliny z ústnej dutiny na účely analýzy deoxyribonukleovej kyseliny podľa § 155 ods. 3 Trestného poriadku na účel zistenia skutkového stavu veci, kde odmietol požadovanú vzorku poskytnúť a odmietol strpieť úkony smerujúce k jej odobratiu. Vzhľadom na uvedené vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Michalovce, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia vyšetrovania (ďalej len „vyšetrovateľ“) vydal so súhlasom príslušného prokurátora príkaz na prehliadku tela a obdobné úkony ČVS:ORP-3/1-VYS-MI-2022 z 11. februára 2022 (ďalej len „namietaný príkaz“), na základe ktorého bol úkon odobratia uvedeného biologického materiálu u sťažovateľa 3. marca 2022 vykonaný.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že označené trestné konanie vedené pre prečin krádeže je vedené ako trestné konanie vo veci, keď nebolo dosiaľ vznesené obvinenie žiadnej konkrétnej osobe. Objasňuje, že v predmetnom trestnom konaní bola na začiatku vykonaná prehliadka iných priestorov na základe príkazu podľa § 101 Trestného poriadku, a to v objekte budovy, ktorej je sťažovateľ spoluvlastníkom, počas ktorej boli podľa jeho mienky zrejme zaistené biologické stopy. Následne bol sťažovateľ vyšetrovateľom predvolaný a bol mu doručený namietaný príkaz, na základe ktorého sa musel podrobiť vykonaniu úkonu odobratia označeného biologického materiálu. Namieta, že v uvedenej trestnej veci nemá postavenie obvineného a ani podozrivého, v jeho prípade teda nie je pre vykonanie označeného úkonu splnená zákonná požiadavka uvedená v § 155 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého osoba podozrivá zo spáchania trestného činu a obvinený sú povinní strpieť odobratie daktyloskopických odtlačkov, ktoré vykoná policajt, a odobratie vzorky na účel analýzy deoxyribonukleovej kyseliny; pri odbere vzoriek na účel analýzy deoxyribonukleovej kyseliny sa postupuje podľa osobitného predpisu. V prípade, že podozrivá osoba alebo obvinený po márnej výzve odmietne dobrovoľne strpieť úkony uvedené v tomto odseku, môžu byť tieto vykonané proti ich vôli na základe príkazu podľa odseku 4. Sťažovateľ dôvodí, že namietaný príkaz, na základe ktorého bol úkon odobratia biologického materiálu zrealizovaný, je formálny, obsahovo chybný, nespĺňa zákonné náležitosti, nie je vôbec odôvodnený, nedefinuje žiadnu spojitosť sťažovateľa s predmetnou trestnou vecou a nie sú v ňom uvedené žiadne skutkové okolnosti, ktoré by odôvodňovali voči sťažovateľovi postup v zmysle § 155 ods. 3 Trestného poriadku.

4. Sťažovateľ sa vzhľadom na uvedené skutočnosti domnieva, že postupom súvisiacim s realizáciou namietaného príkazu vyšetrovateľa a samotným príkazom vyšetrovateľa boli porušené jeho označené práva.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ porušenie svojich označených práv vidí v postupe vyšetrovateľa, ktorý vydal a zrealizoval na základe namietaného

príkazu voči nemu úkon odobratia vzorky biologického materiálu, aj keď k tomu podľa mienky sťažovateľa neboli splnené podmienky, pričom namietaný príkaz podľa tvrdenia sťažovateľa neobsahuje zákonné náležitosti a je neodôvodnený.

6. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 386/2019, II. ÚS 124/2021, II. ÚS 428/2021, II. ÚS 257/2021).

7. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

8. Dotknutá trestná vec sa nachádza v štádiu prípravného konania a aj keď sťažovateľ tvrdí, že nemá postavenie podozrivého, obsah namietaného príkazu však jeho postavenie v danom trestnom konaní takto definuje (sťažovateľ bol v zmysle odôvodnenia namietaného príkazu vopred poučený podľa § 155 ods. 3 Trestného poriadku a namietaný príkaz bol vydaný s odkazom na § 155 ods. 4 Trestného poriadku), nie je teda vylúčené, že v predmetnej veci bude v ďalšom štádiu prípravného konania vznesené obvinenie konkrétnej osobe v súlade s § 206 Trestného poriadku. V prípade splnenia uvedeného predpokladu vo vzťahu k osobe sťažovateľa bude mať tento v zmysle platnej právnej úpravy v nasledujúcich štádiách trestného konania možnosť domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv.

9. Ústavný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na § 230 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Úlohou prokurátora pri výkone dozoru v prípravnom konaní je dozerať na to, aby orgány činné v trestnom konaní dodržiavali všetky ustanovenia Trestného poriadku, aby postupovali v zhode s účelom trestného konania a základnými zásadami trestného konania, musí pritom súčasne dbať na to, aby nikto nebol nezákonne obmedzovaný na základných právach a slobodách. V tomto kontexte ďalej ústavný súd poukazuje na § 34 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého má obvinený okrem iných práv aj právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich. Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že platná právna úprava zveruje v štádiu konania, v ktorom sa sťažovateľ obracia so svojou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ústavný súd, ochranu práv tzv. dozorujúcemu prokurátorovi, v ktorého právomoci je korigovať prípadné pochybenia prípravného konania vrátane namietanej nezákonnosti vykonaných úkonov a z nich plynúcich dôkazov. Na tomto mieste poukazuje ústavný súd na § 215 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý podľa výsledku dokazovania v prípravnom konaní umožňuje prokurátorovi zastaviť trestné stíhanie.

10. Ústavný súd ďalej poukazuje na ustanovenia Trestného poriadku, ktoré sa týkajú ďalšej nasledujúcej etapy trestného konania, v prvom rade na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého v rámci preskúmania podanej obžaloby samosudca obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Ďalej poukazuje na § 306 a nasledujúce Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje ústavný súd v konkrétnosti na ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ústavný súd ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje ústavný súd na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

11. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že platná právna úprava trestného konania sťažovateľovi umožňuje v prípravnom konaní a v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia

práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv v prípravnom konaní, pri preskúmaní obžaloby, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, kde je dozor konajúci prokurátor, konajúci súd, odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o prípadnej nezákonnosti namietaného príkazu vyšetrovateľa a s ním súvisiaceho postupu.

12. V prípade, že sťažovateľ nebude môcť v ďalšom štádiu vedeného trestného konania uplatniť ochranu svojich práv pre absenciu predpokladaného procesného postavenia (vznesenie obvinenia), s ktorým sú spojené právne prostriedky určené k účinnej ochrane práv, bude sa môcť obrátiť na ústavný súd a uplatňovať ochranu svojich práv prostredníctvom novej ústavnej sťažnosti.

13. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ má aktuálne v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv dozor konajúcim prokurátorom alebo všeobecným súdom oprávneným preskúmať podanú obžalobu, oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

14. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

15. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu